

УДК 633. 1

Л. Г. Ройченко

Інститут кормів УААН

ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ НАДАННЯ КОРМОВИРОБНИЦТВУ СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО ГАЛУЗЕВОГО ХАРАКТЕРУ ТА ВІДТВОРЕННЯ ЙОГО ВИРОБНИЧО – РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Висвітлено теоретично-методологічні основи надання кормовиробництва спеціалізованого галузевого характеру та відтворення його виробничо-ресурсного потенціалу в ринковій системі господарювання. Відображено актуальні проблеми фондозабезпеченості кормовиробництва за роки становлення ринкової економіки в АПК країни.

Ключові слова: *кормовиробництво, спеціалізація, галузь, виробництво, ресурсний потенціал, тваринництво, капітал, інвестиції, основні виробничі фонди, вартість, категорії господарств.*

Проблема надання кормовиробництву спеціалізованого галузевого характеру набуває все більшої актуальності. Вирішення цього питання позитивно вплине на виявлення конструктивних організаційно-економічних аспектів у взаємозалежності виробництва тваринницької продукції від рівня розвитку виробничо-ресурсного потенціалу кормовиробництва, оптимізація якого дасть можливість збільшити виробництво і покращити якість кормів.

Методика досліджень. Дослідження тенденцій розвитку кормовиробництва та необхідність надання кормовиробництву спеціалізованого галузевого характеру виконувались за допомогою економіко-статистичного, розрахунково-конструктивного, абстрактно-логічного та монографічного методів досліджень.

Результати досліджень. Враховуючи теоретико-методологічні висновки з нагоди проведеної наприкінці жовтня 2003 р. Міжнародної науково-практичної конференції “Наукові основи сталого розвитку кормовиробництва в Україні” де предметом обговорення були теоретичні, методичні і практичні аспекти розвитку й раціонального використання всіх елементів сукупного ресурсного потенціалу кормовиробництва, як підгалузі АПК, до складу якого входять земельні, трудові ресурси, а також капітал галузі,

© Ройченко Л.Г. 2004

які структурно сформовані й охоплюють виробництво, заготівлю, зберігання, переробку і збут продукції і в цілому забезпечують його максимальну віддачу в комплексі, “кормова база – тваринництво”, виникла нагальна необхідність надання кормовиробництву спеціалізованого галузевого характеру. Це, по-перше, дасть змогу удосконалити виробничо-ресурсний потенціал організаційно-економічного механізму виробництва кормів відповідно до ринкових умов, з урахуванням інноваційних аспектів техніко-технологічного розвитку галузі кормовиробництва, та регіональних особливостей України, (передбачається створення міжгосподарських загонів під час заготівлі кормів, коли потрібно виконувати великий обсяг робіт за обмежений період, що дозволить більш корисно використати “фактор часу”). По-друге, надасть можливість отримати довготермінові капіталовкладення (інвестиції в кормовиробництво) з метою отримання прибутку і спрямування частини його на розширене виробництво, тобто капіталізацію кормовиробництва. По-третє, буде сприяти “кормам” стати товаром, як інші види сільськогосподарської продукції.

При цьому, треба відмітити, що основний капітал галузі кормовиробництва (fixed capital of branch forage production) – це економічний ресурс, інвестований у засоби праці та довготермінові активи кормовиробництва, і визначається як сукупність усіх технічних, матеріальних і грошових засобів задіяних у виробництві кормів, які в процесі свого руху дають дохід. Тому подальший розвиток кормовиробництва потребує постійного нарощування основного капіталу.

Це дуже важливо, особливо в теперішніх умовах, коли Україна намагається вступити до Європейського торговельного союзу розвинутих країн (СОТ), де співіснування різних напрямів у виробництві та збуті кормів в умовах жорсткої конкуренції та тісному контакті з іншими країнами експортерами кормів, з встановленими багаторічними ринковими умовами господарювання, потребують чіткого визначення самого поняття “корми” ще на зародкових, перших кроках виробництва кормів (*насіниництво кормових культур*) та існування взагалі кормовиробництва як підкомплексу АПК країни, що вкрай необхідно для надання ринку кормів спеціалізованого характеру. Тому, недарма, такі високорозвинені країни західної Європи, як Німеччина, Франція, Великобританія та інші, з високо розвинутою ринковою економікою приділяють багато уваги спеціалізації сільськогосподарського і окремо розвитку спеціалізованого кормовиробництва.

Виробництво кормів є найбільш ресурсомістким у цілому в агропромисловому комплексі України, воно включає польове кормовиробництво,

лукопасовищне господарство, промислове виробництво комбікормів та білково-вітамінних добавок, відходи борошномельної, круп'яної, цукрової, спиртової промисловості, тут задіяні значні матеріально-технічні і трудові ресурси, використовується понад 70% сільськогосподарських угідь.

Проте, нині обсяги інвестицій в кормовиробництво, за рахунок усіх джерел фінансування, не забезпечують навіть простого відтворення спожитих основних засобів, що створює реальну загрозу можливому оновленню у ближчі роки його матеріально-ресурсного потенціалу до внутрішньодержавних потреб виробництва кормів як для наявного поголів'я ВРХ так і свиней, і цим зашкоджує виробництву продовольчих ресурсів та розширенню їх експортних поставок.

За загальними оцінками керівних працівників агропромислового виробництва та провідних вчених-аграрників [1-5], економіка кормовиробництва, як підгалузі АПК, частка основних виробничих засобів якої у структурі основних виробничих засобів рослинництва становить більш ніж 50,0%, а в усіх затратах на виробництво продукції тваринництва в сільськогосподарських підприємствах України близько 52%, і яка формує продовольчий достаток країни, перебуває в критичному стані. Якщо у 1990 році загальна сума інвестицій в основний капітал аграрного сектора економіки становила в порівнянних цінах близько 12,0 млрд. грн., то на початок 2004 р. – зменшилась майже у 24 рази.

Тому, для запобігання такому розвитку подій в найближчій перспективі, треба передбачити створення для кормовиробництва комплексу сприятливих умов і перш за все надання йому спеціалізованого галузевого характеру, що допоможе створити сприятливі умови для розширеного відтворення основних засобів з метою суттєвого підвищення рівня фондозабезпеченості кормовиробництва та його технічного переозброєння.

На їх створення господарства щороку витрачають певну частку коштів, тому що високорозвинена матеріально-технічна база сільськогосподарського підприємства, будь якої форми власності, є основою прискореного розвитку кормовиробництва. В зв'язку з цим надзвичайно актуальною стає проблема раціонального використання всіх її складових і перш за все будівель, споруд, передавального устаткування та інших механізмів для заготівлі і зберігання кормів, а також силових, робочих машин і транспортних засобів для їх вирощування і збирання, тобто комплексу елементів, які належать до складу основних виробничих засобів кормовиробництва (ОВЗк), процес нагромадження яких загострює проблему ефективного їх використання.

Поряд з цим, нинішній етап формування матеріально-технічної бази кормовиробництва повинен характеризуватися переходом від кількісного нагромадження матеріально-технічних ресурсів до істотних якісних змін у створенні виробничого потенціалу цієї галузі.

У зв'язку з цим, потреба в капітальних вкладеннях для її розвитку повинна у два рази перевищувати рівень, досягнутий у попередні роки. Це дасть змогу своєчасно оновити зношені засоби виробництва, підтримати належний рівень матеріально-технічного потенціалу кормовиробництва і в найближчий час збільшити виробництво кормів.

Висновки. Надання кормовиробництву галузевого, спеціалізованого характеру, потребує вдосконалення багатьох технологічних процесів, пов'язаних з виробництвом кормів. Об'єктивною умовою розвитку спеціалізації, є підвищення продуктивності праці і, як результат, підвищення ефективності виробництва продукції кормовиробництва, а вона практично неможлива без інновацій і науково-технічного прогресу в цій галузі. Тому сучасний рівень спеціалізації в кормовиробництві повинен характеризуватися поглибленням поділу суспільної праці як в межах господарств з виділенням виробничих підрозділів, відділків, бригад, ланок, так і створенням окремих підприємств, спеціалізованих на самостійних етапах виробництва кормів. Надання кормовиробництву спеціалізованого галузевого характеру передбачає зміцнення матеріально-технічної бази в сільськогосподарських підприємствах будь якої форми власності і являється основою виробництва кормів. Від ступеня оснащеності кормовиробництва основними засобами залежить інтенсивність використання земельних і трудових ресурсів.

При цьому, важливого значення набуває нагромадження основних виробничих фондів, що являють собою сукупність матеріально речових цінностей, які функціонують у натуральній формі протягом тривалого періоду у сфері виробництва, заготівлі, зберігання, переробки і збуту кормів, і в цілому, охоплюють цей біологічно-виробничий процес, який і складає у сукупності галузь кормовиробництва.

Бібліографічний список

1. Кириленко І.Г. Формування ефективної аграрної політики – пріоритет Програми дій нового Уряду // Економіка АПК. – 2003. – № 2. – С. 32.
2. Ситник В.П., Формування і реалізація державної політики розвитку матеріально-технічної бази АПК в Україні // Економіка АПК. – 2003. – № 2. – С. 19.

3. Стан та перспективи розвитку матеріально-технічного забезпечення аграрного виробництва /Я.К. Білоусько, М.І. Герун, А.М. Головка, П.А. Денисенко, Г.М. Підлісецький та ін./ – К.: ІАЕ УААН, 2003. – 48 с.

4. Щербанін В.С. Основні напрями системного оновлення матеріально-ресурсного потенціалу в аграрному секторі економіки // Економіка АПК. – 2003. – № 2. – С. 45.

5. Ресурсний потенціал аграрних підприємств та економічний механізм його раціонального використання / Мойса М.Я., Крюкова І.О. // Економіка АПК. – 2004. – № 2. – С. 38.